

JÖRGEN HELLMAN
PETER JOHNSON
Riksdagsledamöter (S)

SVERIGES
RIKSDAG

Konstitutionsutskottet

Ink 2012 -02- 0 1

Dnr 050-1252-2011/12

Stockholm 2012-01-27

Begäran om granskning av regeringens olika åtgärder kring att bedöma Vladimir Antonovs lämplighet som finansiär till Saab.

Finanskrisen 2008 drabbade den amerikanska bilindustrin hårt. General Motors (GM) som tidigare hade köpt Saab tillhörde de som drabbades hårdast och nödgades därför se över sin verksamhet på ett mycket genomgripande sätt. Ett resultat av detta var att man beslutade sig för att sälja Saab. Försäljningsprocessen av Saab började under hösten 2008. Den 20 februari 2009 begärde General Motors företaget i rekonstruktion, vilken pågick till augusti samma år.

Efter ett misslyckat försök till övertagande från Koenigsegg group kom ett bud från den nederländska sportbilstillverkaren Spyker Cars. Den 18 december 2009 beslöt GM att avsluta förhandlingarna med Spyker och inleda avvecklingen av Saab. Den 8 januari 2010 meddelade GM att de hade inlett nedläggningen av Saab Automobile genom att begära företaget i likvidation. Samtidigt skulle de fortsätta att studera de inkomna buden.

Den 26 januari 2010 gick GM trots allt med på att sälja Saab Automobile till Spyker Cars efter att företags VD Victor Muller försäkrade att man hade gjort sig av med den kontroversielle ryska affärsmannen Vladimir Antonov som delägare och långivare och att den svenska regeringen gick med på att stå som garant för ett lån på 4,2 miljarder kronor från Europeiska investeringsbanken.

I Riksgäldens avtal med Saab Automobile AB (Saab) kring villkoren för lånet föreskrivs att både Riksgälden och regeringen ska godkänna ägarförändringar i Spyker.

Detta är fakta kring hur Spykers övertagande av Saab gick till. Men i bakgrunden till varför GM den 18 december 2009 avbröt förhandlingarna med Spyker är den svenska regeringen inblandad på ett mycket aktivt sätt, vilket ett drygt år senare framkommer i en artikel i Dagens Industri:

”En källa nära regeringen uppger för DI att Riksgälden gav ett privat undersökningsföretag och Säpo i uppgift att hårdgranska de ryska intressena, vilket resulterade i en rapport som presenterades för FBI. Rapporten innehöll bland annat starka kopplingar mellan Antonovgruppen, huvudägare till Spyker Cars, och penningtvätt samt organiserad brottslighet. Det ledde till att General Motors styrelse fick en direkt order av den amerikanska regeringen att stoppa affären, vilket också skedde den 18 december.

Händelseförloppet bekräftas av Hans Lindblad, statssekreterare på finansdepartementet. Han berättar för tidningen att omständigheterna, att det var Sverige som tagit fram informationen,

underlättade för regeringen att argumentera för att budgivarna skulle få förlängd tidsfrist. Lindblad säger att det inte finns någon rysk ägarkoppling längre.”¹

Ytterligare några månader intervjuas dåvarande näringsministern Maud Olofssons (C) pressekreterare Frank Nilsson i en artikel i Realtid.se kring Riksgäldens och regeringen undersökning av Antonov:

*”Vad har ni för kommentar till Säpos utlåtanden om familjen Antonov?
– Som jag sa så är det GM som har sålt Saab till Spyker.*

*Det var väl regeringen som bad Säpo kolla upp familjen?
– Vi har inte kommenterat det. Men vi har varit noggranna med att ta reda på vilka som köper det här, och vilka säkerheter vi har för våra lån.*

*Så regeringen har inte bekräftat att Säpo kollat upp familjen?
– Det har vi inte kommenterat.”²*

Här framkommer alltså en delvis annan bild än den statssekreterare Lindblad gav i intervjun i Dagens Industri, men bekräftar indirekt att regeringen undersökt Vladimir Antonov som köpare. Artikeln fortsätter:

”Från början var familjen Antonov öppet bakom Spykers Saab-köp, men då genomfördes aldrig affären. Det var Säpo och FBI som satte stopp för det, har Dagens Industri skrivit. Orsaken uppges enligt tidningen ha varit ”misstankarna om familjen Antonovs kopplingar till grov brottslighet”. Regeringen och Riksgälden gav i uppdrag åt Säpo och ett privat undersökningsföretag att utreda Antonov, skrev DI.

En regeringskälla uppgav enligt tidningen att utredningens slutsatser om familjen var ”långt över gränsen för vad som gick att acceptera”.

Det som hittades att Antonov skulle varit inblandad i var följande:

- ekonomisk brottslighet
- penningtvätt
- kopplingar till grov brottslighet

Det ledde enligt DI till att FBI startade en egen utredning som kom fram till att de svenska uppgifterna stämde, vilket i sin tur gjorde att FBI fick GM att stoppa försäljningen av Saab till Spyker med det ursprungliga upplägget där Antonov var öppet engagerad.”³

Det får anses som klarlagt att den svenska regeringen och Riksgälden under vintern 2010 tagit reda på och spritt uppgifter om att man ansåg Vladimir Antonov vara en brottsling. Drygt ett år senare i mars 2011 inkommer en begäran från Spyker till Riksgälden om att Vladimir Antonov ska få bli delägare i Spyker. Begäran är en direkt följd av det avtal som tidigare nämns där regeringen och Riksgälden ska godkänna

¹ SvD 29 januari 2010

² Realtid.se 17 mars 2010

³ Ibid

ägarförändringar i Spyker. Riksgälden gör nu en ny bedömning av lämpligheten av att Antonov går in som delägare och finner nu inget hinder för detta. Så här skriver man i sitt pressmeddelande:

”Riksgälden fick den 29 mars 2011 en begäran från Saab och Spyker om att Vladimir Antonov eller något av hans företag ska få tillföra aktiekapital i Spyker. Beloppet är på maximalt 30 miljoner euro, motsvarande maximalt 29,9 procent av rösterna. I avtalet mellan Riksgälden, Saab och Spyker finns en kontrollbestämmelse som innebär att Riksgälden och regeringen, var och en för sig, ska godkänna större ägarförändringar i koncernen. Dessutom ska Europeiska Investeringsbanken och General Motors fatta beslut i frågan innan Antonov fullt ut kan godkännas som ny ägare i Spyker. I kontrollbestämmelsen om ägarförändringar finns inte några kriterier för ägarprövningen. Riksgälden har i sin prövning haft som huvudsaklig utgångspunkt statens ekonomiska risk. Dessutom är vi beredande instans inför regeringens prövning. Det innebär att vi i vår prövning översiktligt granskat Vladimir Antonovs affärsverksamhet samt hans planer för Saab och att vi genomfört en integritetsprövning av honom. Riksgälden har inte funnit anledning att neka ansökan från Saab och Spyker om att Vladimir Antonov blir ägare i Spyker. Beslutet har fattats utifrån de aspekter vi har att beakta och det material vi har tillgång till.”⁴

Detta är en minst sagt sensationell helomvändning. Samma person som bara för ett år sedan pekats ut som en brottsling befins nu vara lämplig som ägare till Saab. Riksgälden, som bereder ärendet åt regeringen, har innan beslutet ”genomfört en integritetsprövning” och beslutet är sedan fattat utifrån ”det material vi har tillgång till”. I det materialet måste det som fick regeringen att peka ut Vladimir Antonov som en brottsling ett år tidigare ha ingått. Några nya uppgifter har regeringen inte lämnat till Riksgälden inför den förnyade prövningen, vilket den nuvarande näringsminsitern Annie Lööf (C) bekräftade i svaret på en skriftlig fråga:

”Riksgäldskontoret initierade ägarprövningen av Antonov och regeringen har inte lämnat någon information till Riksgäldskontoret i samband med den prövningen.”⁵

Allt detta hänger ju inte samman på ett logiskt sätt. På samma underlag har Riksgälden som beredande instans för regeringen bedömt en person som ekonomisk brottsling 2010 och lämplig som ägare till ett företag där staten garanterar lån på 4,2 miljarder 2011.

Att ett lands regering till en främmande makt pekar ut en medborgare i ett tredje land som brottsling kräver självklart ett mycket stort mått av säkerhet i de uppgifter man lämnar. Rättssäkerheten för den utpekade är ju i princip obefintlig.

⁴ Pressmeddelande Riksgälden 28 april 2011

⁵ Svar på skriftlig fråga 2011/12:54 från näringsminister Annie Lööf (C) 26 oktober 2011

Regeringens och Riksgäldens hantering av Antonov var centralt för möjligheterna att hitta finansiering till Saab och därmed kunna utveckla företaget. Många dyrbara månader gick förlorade, som av företagsledningen kunnat använda till att finna lösningar med andra intressenter.

Det väcks givetvis en mängd frågor kring regeringens agerande i detta ärende. Många av dem är av konstitutionell natur. Några av de centrala är:

Gav regeringen något uppdrag till Säpo att granska Antonov? Om Riksgälden gav uppdraget till Säpo, vilket lagstöd finns för svenska myndigheter att begära utredningar av enskilda personer som inte är svenska medborgare av Säpo? Informerades regeringen om att en sådan utredning pågick?

Vilken information kring Antonovs lämplighet som ägare av Saab har utbytt mellan dels Riksgälden och regeringen i Sverige vid olika tillfällen och dels mellan Riksgälden/regeringen i Sverige och främmande makt?

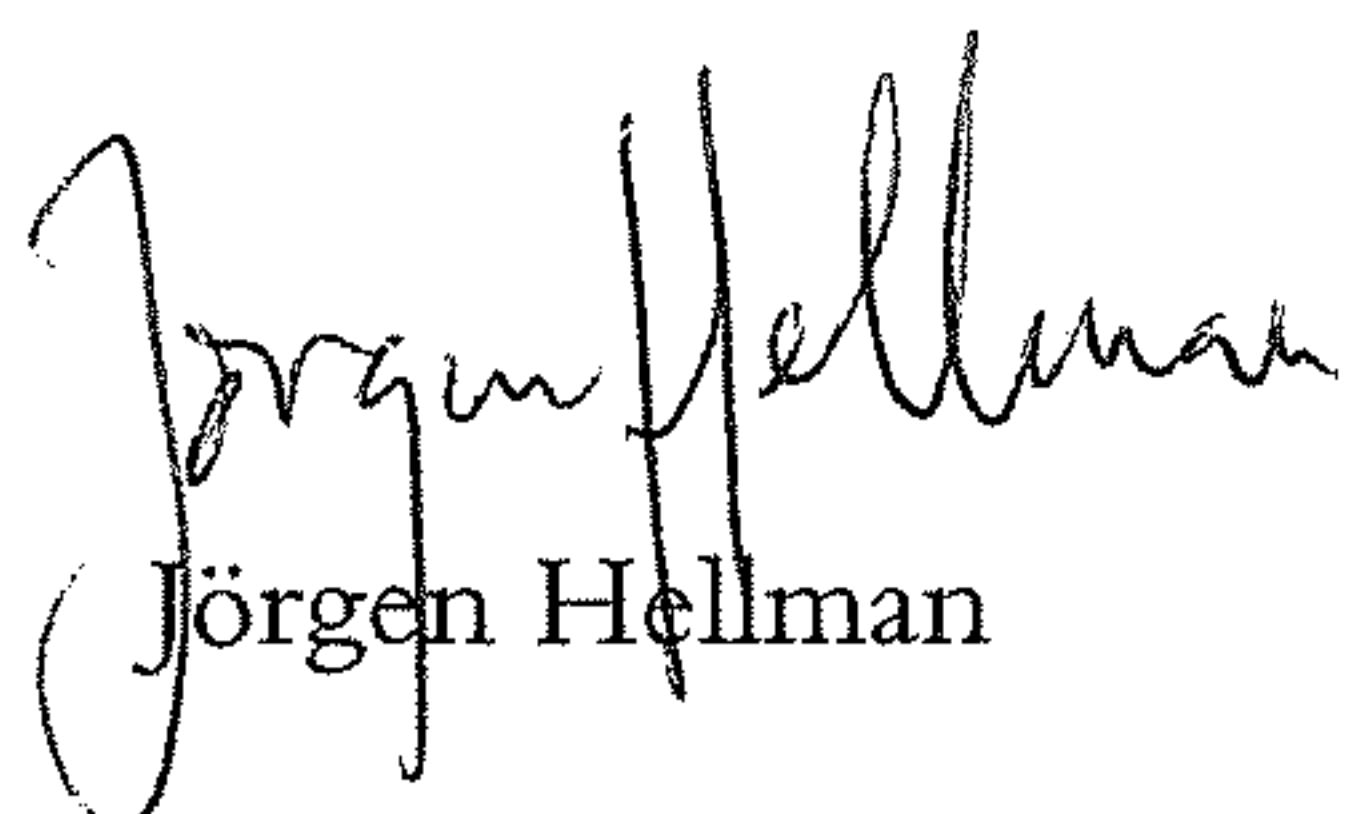
Om Riksgälden utbytt information direkt med främmande makt kring Antonovs person, vilket lagstöd finns för detta och varför valde man inte att gå via regeringen eller polisiära kanaler?

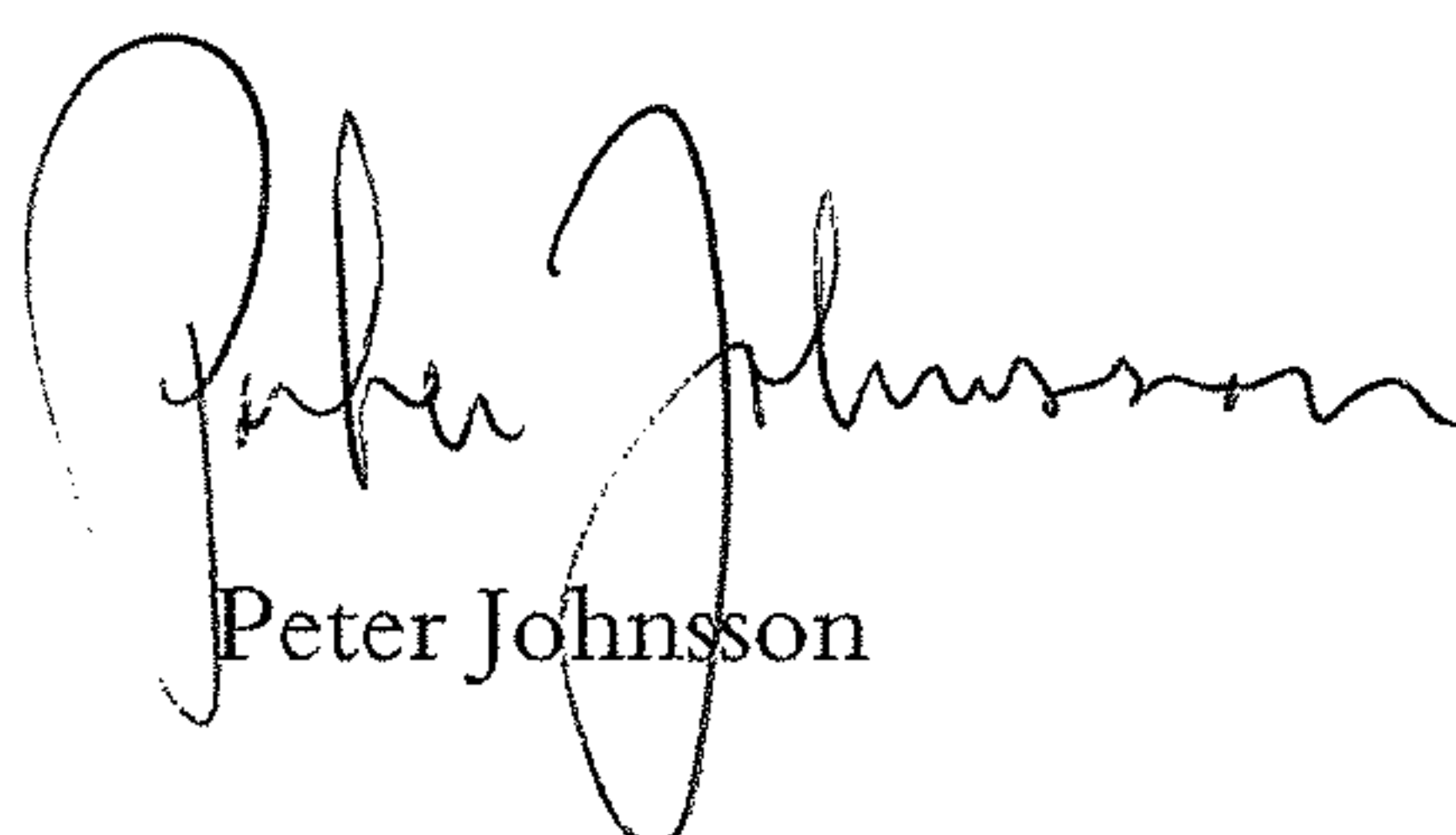
Har regeringen informerat ryska myndigheter om Antonovs föregivna brottslighet så att rättsvårdande myndigheter där kunnat lagföra honom? Om inte, varför?

När fattades beslutet att utlämna uppgifterna om Antonov till främmande makt? Vem eller vilka fattade beslutet?

Finansdepartementet och näringsdepartementet har uppenbarligen varit inblandade från regeringens sida. Men när det rör sig om uppgifter att en medborgare i ett främmande land skulle vara brottsling som svenska staten vidarebefordrar till ett annat främmande land måste detta vara en fråga som hör hemma på utrikesdepartementet och i statsrådsberedningen. På vilket sätt har Carl Bildt och Fredrik Reinfeldt varit inblandade i regeringens agerande?

Vi vill därför att konstitutionsutskottet granskar regeringens agerande i de bedömningar av Vladimir Antonovs lämplighet som ägare av Saab som gjorts av svenska staten med utgångspunkt i frågeställningarna ovan.

Jörgen Hellman

Peter Johnsson